

Impressie Noordzeedagen 2022

Op 3 en 4 november 2022 reisden verschillende Noordzeeprofessionals af naar Wageningen voor de Noordzeedagen. Centrale thema: 'Biodiversiteit in de Noordzee, dilemma's en keuzes in kaart.' Dit was de hoofdvraag: hoe kunnen we de rijke mariene flora en fauna benutten, maar tegelijkertijd ook beschermen?

Zilveren jubileum

De Noordzeedagen zijn een initiatief van Wageningen Marine Research (WMR), Deltares, TNO, Rijkswaterstaat en het NIOZ. Deze 25e Noordzee-tweedaagse werd georganiseerd door WMR. Het evenement was uitverkocht: maar liefst 275 deelnemers waren te gast in het splinternieuwe Omnia-gebouw, dat op de Wageningse campus is neergezet om 'elkaar te ontmoeten en om kennis te delen.'

Dagvoorzitter Tammo Bult (WMR) loodste de deelnemers vlotjes door het programma. Hij zei: "De dialoog is nog nooit zo spannend geweest. Het thema biodiversiteit op de Noordzee blijkt hot."

Het eerste deel van de tweedaagse had

een plenair karakter, vooral bedoeld om de brede dialoog over het thema in te leiden. Het podium werd daartoe omgedoopt tot 'fish bowl'. Na afloop ging het gesprek verder in verschillende verdiepende werksessies. Daarover later meer.

De tweede dag stond in het teken van een minisymposium, vol verhalen van experts. Later in deze tekst volgt een kort overzicht van de onderwerpen waarover zij spraken. De Noordzeedagen werden, volgens goed gebruik, afgesloten met de bekendmaking van de follow up in 2023.

Plenaire opening in vogelvlucht

Dr. Ir. Sjoukje Helmovaara, voorzitter van de raad van bestuur van de WUR,

opende het evenement met een strofe van dichter Gerrit Kouwenaar: *De zee is moeilijk benoembaar, maar laat zich gewillig beschrijven als een afwisselend gekleurde dansende lijn.*

"Deze strofe is illustratief voor waar we nu staan, en hoe we naar de Noordzee kijken. Alle gebruiksfuncties vragen onze aandacht, de biodiversiteit staat onder druk, en dat brengt grote dilemma's met zich mee. Welke belangen wegen het zwaarst? Kunnen we de belangen verenigen, en hoe dan? Als het verenigen niet kan, waarop baseren we dan onze keuzes? En waar het allemaal om gaat: hoe passen we het gebruik zo aan dat we de draagkracht van de Noordzee niet overschrijden?"

Belang van het Noordzeeoverleg

Vier verhalen, vier verschillende perspectieven. Voormalig politica Sybilla Dekker, voorzitter van het Noordzeeoverleg, sprak over 'Omgaan met verschillende belangen in het Noordzeeoverleg.'

"De Noordzee is van ons allemaal, we hebben allemaal een verantwoordelijkheid. Alle belangen moeten bij elkaar komen om tot uitvoering te komen. Daarvoor is het Noordzeeoverleg. Daar zorgen we dat de afspraken over de drie transities uit het Noordzeeakkoord (energie, voedsel en natuur) uitgevoerd kunnen worden. Rekening houdend met de scheepvaart en alle infrastructuur op de zeebodem.

Op dit moment zijn we in onbalans met de drie transities. Er is veel aandacht voor de energietransitie. Die opgave is dan ook immens. In 2050 moet 70 Gigawatt duurzaam worden opgewekt. De nieuwe windgebieden moeten heel zorgvuldig worden gezocht. Rekening houdend met de effecten op de natuur, de visserij, de veiligheid op zee. Dat is de opgave voor het Noordzeeoverleg. En ja, als je inzoomt op de natuur lopen we daar inderdaad achter. We moeten meer beschermde gebieden daadwerkelijk gaan aanwijzen."

Ze besluit: "Het is een fantastische klus om alle belangengroepen in het Noordzeeoverleg bij elkaar te brengen en te houden. Om elkaar te blijven inspireren zodat we echt aan de Noordzee kunnen werken. Want de Noordzee is niet alleen een bron van inspiratie, maar ook een bron van energie, voedsel en natuur."

Film vol verwondering

Duiker en filmmaker Klaudie Bartelink (Dutch Maritime Productions) trakteerde de deelnemers vervolgens op een voorproefje van het mediaproject 'De Wilde Noordzee.' De film draait vanaf 2024 in de bioscoop. Daarnaast wordt er gewerkt aan een vierdelige tv-serie, die zal worden uitgezonden door de EO.

Volgens Klaudie Bartelink zit de Noordzee vol verhalen. In 20 jaar tijd heeft ze 400 duiken gemaakt op 200 verschillende locaties, vooral samen met de Stichting 'Duik de Noordzee schoon.' "Voor mij is de Noordzee iets levendigs. Als ik aan de Noordzee denk, denk ik eigenlijk niet aan grafieken, tabellen en infographics. Maar die kennis is wel heel hard nodig voor onze film die we maken.

Tijdens de duikexpedities gaan er ook altijd biologen mee. Zij hebben me geleerd om goed te observeren. Daardoor begon ik onder water allerlei karaktertjes te ontdekken. Zulke karakters heb je nodig om een verhaal te kunnen vertellen. Een voorbeeld is de koekoekslipvis, een kleurrijk dier met een heel bijzonder levensverhaal. Zulk soort verhalen gebruiken we om de film en de tv-serie te maken. Daarvoor doen we zelf veel onderzoek, maar we zitten ook nog met veel vragen. Daarom vragen we de onderzoekers hier om ons te helpen met kennis en feiten om de filmfragmenten te kunnen illustreren."

Keynote sprekers

Tijdens de plenaire sessie deden twee keynote sprekers hun verhaal. Dr. Jennifer Dannheim deelde haar ervaring met een halve eeuw bodemonderzoek op zee. Titel: 'Biodiversity and functional changes of benthos over 50 years in the German Bight, North Sea.'

De tweede keynote spreker, Prof. ir. Simon Bush, nam het publiek mee in een inspirerend verhaal over 'Governing the dilemmas of North Sea biodiversity.' Deze presentaties zijn te vinden op de website van WMR.

Chit-chat bij de koffie

En toen was er koffie. Wat ging er rond? Ricardo van Dijk (adviseur bij Rijkswaterstaat): "Het valt me op dat de deelnemers vooral afkomstig

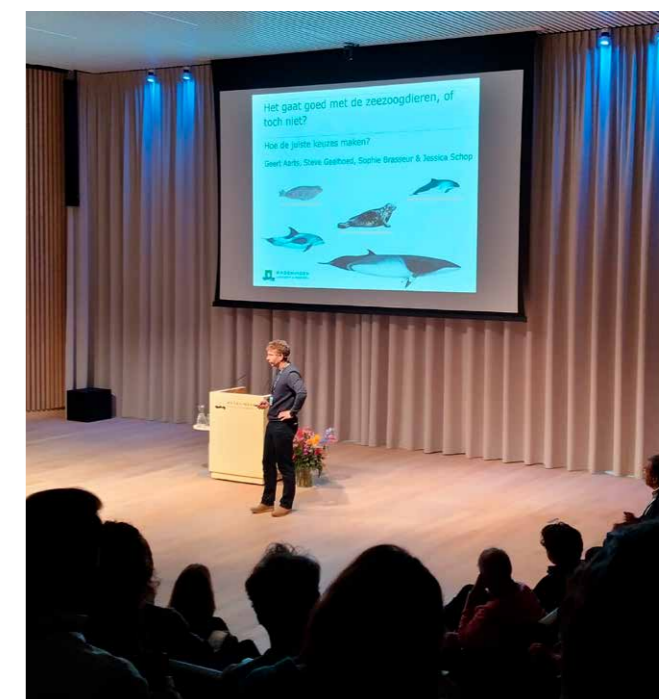
zijn van de overheid en de advies- en onderzoeksweld. Vertegenwoordigers van de visserij, de olie- en gaswinning, de zandwinning en de energiebedrijven zijn ondervertegenwoordigd. Hebben zij soms weinig op met het thema ecologie?"

Nathalie Strookman (bioloog bij Van Oord Support Services): "Natuurlijk moeten we verduurzamen, en daarom moeten we meer met wind op zee. Maar ik maak me zorgen dat we te weinig doen voor de natuur. Er moet meer gebeuren. We moeten ervoor zorgen dat natuur een randvoorwaarde is. Niet alleen voor de energiesector, maar voor alle sectoren op de Noordzee. Dat hoor ik hier wel terug bij de sprekers. Maar ja, die zijn allemaal afkomstig vanuit de onderzoeken- en beleidsweld. Andere sectoren en invalshoeken ontbreken, vooral die van het bedrijfsleven en de financiers. Die spelen juist een belangrijke rol in de transities."

Fishbowl-gesprek

Als aftrap voor de dialoog introduceerden drie sprekers hun visie. Daar werd vervolgens door het publiek op gereageerd.

Florentine van der Wind, ministerie van EZK, cluster Wind op zee: "Wind op zee is nodig om de energietransitie te bewerkstelligen, de ambitie is enorm. Op zee verandert er veel, en dat raakt ook de biodiversiteit. Vanuit EZK proberen we goed aandacht te hebben voor de natuur. We kijken naar mitigerende maatregelen en we proberen te anticiperen op potentiële knelpunten. We kijken ook

naar internationale samenwerking en het vullen van kennisleemten, met het onderzoeksprogramma WOZEP. Samen met LNV zetten we in op versterking van de natuur. Samengevat: we moeten kennis samenbrengen en mitigerende maatregelen onderzoeken."

Heleen Vollers, Stichting De Noordzee, thema Natuurvriendelijke energie: "We werken mee aan de drie transities, maar we gaan eraan voorbij dat de voedseltransitie en de natuurtransitie plaatsvinden in een al gedegradeerd ecosysteem. Dat is zorgelijk, en daarom zou je verwachten dat juist de natuurtransitie zou worden versneld. Maar we zien juist dat die natuurtransitie achterblijft. 0,0 procent van de Nederlandse Noordzee is daadwerkelijk beschermd. Er zijn dus geen gebieden waar niks anders plaatsvindt dan natuur, en waar de natuur rust en ruimte heeft om te herstellen. Een behoorlijke disbalans. Samengevat: meer aandacht voor natuur en liefst een stuk sneller."

Ben Scholten, Nederlandse Visserijbond, belangenorganisatie voor beroepsvissers: "De Noordzee verandert, maar ook de visserij verandert snel. Er zijn dringend perspectieven nodig, anders is er geen toekomstbestendige visserij mogelijk. De ruimte op zee is schaars. We pleiten voor een gebiedsgerichte aanpak voor de inrichting van de Noordzee, waarbij er ook rekening wordt gehouden met rijke visgronden. Biodiversiteit is

voor vissers heel belangrijk, want die zorgt voor het natuurlijk kapitaal waar onze familiebedrijven van oogsten. Vissers maken zich dan ook zorgen, want grootschalig onderzoek naar de ecologische effecten van windindustrie op zee is nog niet afgerond, terwijl er toch al beleidskeuzes worden gemaakt."

Werksessies

Na het plenaire deel verdeelden de deelnemers zich over verschillende werksessies. Dit waren de onderwerpen:

- Het begrip voedselweb is bepalend voor een succesvolle Noordzeetransitie;
- Digitalisering van de Noordzee;
- Innovatie in monitoring biodiversiteit;
- Kennismaking met het MONS-programma;
- Impact (menselijk) onderwatergeluid op de Noordzee;
- Voedselproductie en biodiversiteit;
- Noordzeedata in de kijker: de reis van biologische data;
- Hoe Natura-2000 doelstellingen halen voor 2050;
- Building blocks for North Sea Nature;
- Seascape approach for a North Sea Masterplan;
- WOZEP en biodiversiteit;
- Mindshift: van sectoraal naar integraal ecosysteemgericht beheer;
- OR ELSE, een vijfjarig project over zandwinning.

Minisymposium biodiversiteit

Vrijdag 4 november stond in het teken van een minisymposium over 'Biodiversiteit in de Noordzee- dilemma's en keuzes in kaart'. Vijf experts presenteerden de volgende thema's:

- Geen leven zonder plankton (Jaap van der Meer, Wageningen Marine Research);
- De diversiteit van het bodemdierleven in de Noordzee (Peter Herman, Deltares);
- Hoe gaat het met Noordzeevis? (Ingrid Tulp, WMR);
- Zeevogels doen het (nog steeds) bovengemiddeld goed (Mardik Leopold, WMR)
- Het gaat goed met de zeezoogdieren, of toch niet? (Geert Aarts, WMR)

Diezelfde dag waren er ook break-out sessies. Trefwoorden: ecologische ruimte, governance, wanneer blij van natuurveranderingen, internationale samenwerking op de Noordzee, verdienen als visser in de toekomst, waarden en beleving in het Noordzeebebat. ≈

Noordzedagen 2023

Save the date:
op 28 en 29 september 2023
organiseert het NIOZ
de 26° Noordzedagen.
Locatie Texel.

